

повідну громаду творів. Значить, на остатку мусить також стан, який витворює ся в наших днях, викликати свої твори, так само як і давнійші обставини. Се не просте припущене, викликане власним бажанем і надією, се скорше вивід правила основаного на повазі досвіду й свідомстві історії. Скоро раз усталить ся правило, то воно має свою вагу для завтра, так само як для вчора, а наслідком річий мусять у будущині стрітати ся з річами, як у часах минувших. Тому то годі також сказати, що в наших часах штука погасла. Правда, що вимерли деякі школи і годі їх знов воскресити, що деякі штуки страшно упали тай не заповідає їм потрібної поживи будущина, у котрої порога ми опинили ся.

Але штука сама, себ то здібність, помічати істотний характер річий і його виражати, така тривка, як цивілізация, якої она є найкрасшим, первородним плодом. Які будуть її форми і яка з п'ятих великих штук подасть для будущих вражінь відповідне п'ятно — на се ми не обов'язані тепер відповідати. Але се можемо з повним правом сказати, що появлять ся нові форми і що знайде ся відповідне п'ятно. Бо треба нам лише отворити очі, щоб замітити в цілім положенню, отже також і в дусі людськیم таку глибокосяглу, всьо переймаючу і скоро обхвачуючу перемену, що ніяке століте не може виказати